



"Hij mag van mij alleen natuurlijke materialen als wol en katoen dragen."

"Je kind alleen rauw laten eten is best een extreem voorbeeld van het anders doen."

Wij doen het anders!

Iedereen die kinderen opvoedt heeft daar eigen opvattingen over en leefregels, die worden bepaald door cultuur, geloof of idealen. De meeste mensen doen het min of meer hetzelfde, laten we zeggen 'normaal'. Maar sommige mensen doen het helemaal anders. Een vorm van kindermishandeling, of juist een verrijking?

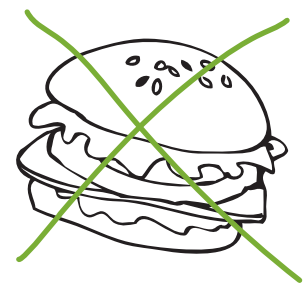
'Wij doen niet aan Sint Maarten, al dat snoep is zo slecht voor je tanden!' 'Kerst vieren? Ben je gek, dat staat ons geloof niet toe.' 'Wij gaan absoluut niet naar de Efteling, al die drukte en dat ordinaire volk.' 'Mijn dochter wil dolgraag een glimmende legging, maar van mij mag ze alleen natuurlijke materialen als wol en katoen dragen.' 'Wij zitten al jaren in de schuldsanering; een bed en bureau zit er gewoon niet in.' 'Wij eten strikt veganistisch en mediteren dagelijks.' Hoor je jezelf? Dan kan het best zijn dat jouw soms strikte opvattingen je kind behoorlijk in de weg kunnen zitten.

Rauw

Toen een paar jaar geleden de korte documentaire Rauw op tv kwam was Nederland te klein. Rauw ging over Tom, een jongen van tien die thuis alleen maar rauw at. In de prehistorie at men alleen rauw, zo redeneerde zijn moeder, en dat is ons natuurlijke dieet. Geen pannenkoeken dus voor Tom, geen brood en hamburgers en patat. Wel: fruit, groenten, noten en zaden. Wat deed dat met Tom? Hij was in elk geval anders; hij viel op. Hij was klein voor zijn leeftijd, waarschijnlijk als gevolg van zijn dieet. En het was best een gedoe, want hoe moet dat met feestjes? Op het kerstdiner bij opa en oma at de hele familie eendenborstfilet, op Tom en zijn moeder na. Die aten een salade met noten en zaden. Veel mensen hadden vraagtekens bij deze leefwijze. Maar Toms moeder hield voet bij stuk. 'We zijn pioniers', verzekerde zij haar zoon. Op tv bij De Wereld Draait Door werd haar toegeroepen dat haar het ouderschap moest worden ontnomen. Vijf jaar later werd Tom weer gevolgd. Een puber nu, nog steeds klein, nog steeds rauw etend, nog steeds zijn moeder trouw. Een medisch onderzoek had aangetoond dat hij inderdaad een groeiachterstand had als gevolg van zijn dieet. En niet alleen lichamelijk begon het regime aan Tom te knagen; hij ging ook niet meer naar school. Het werd een zaak voor de rechter.

Vrijheid en plicht

De vrijheid om je eigen leven te leiden is een groot goed. Te mogen kiezen naar welke kerk je gaat, op welke school je je kinderen inschrijft en wat je eet; het is niet overal vanzelfsprekend en er is hard voor gevochten. Maar tegelijkertijd zijn er grenzen aan die vrijheid. Zo moeten alle kinderen in Nederland naar school volgens de Leerplichtwet. Je kind niet naar school brengen omdat dat niet bij je leefwijze past of omdat je een lange reis wilt maken – hoe leerzaam ook – het staat garant voor een gang naar de rechter. Je mag je eigen kind ook niet slaan of laten werken, al 'heeft ie het nog zo verdiend' of kun je het geld goed gebruiken. ➤



“Is het erg als kinderen niet naar de Efteling gaan omdat hun ouders dat ordinair vinden, of nog nooit een Whopper hebben gegeten, omdat hun ouders tegen vlees zijn?”

Blijkbaar mag je toch niet helemaal zelf weten hoe je je kind opvoedt. Een kind heeft namelijk rechten. En er zijn talloze wetten en plichten ter bescherming van het kind. Wat zijn dan die rechten? Onder meer dat ouders hun kinderen veiligheid moeten bieden, een dak boven hun hoofd en voldoende eten en drinken. En als ouders dat niet kunnen of willen, is het aan de staat om het ze te geven. Ook liefde en aandacht zijn trouwens kinderrechten. Je leest het goed: je bent wettelijk verplicht je kinderen liefde en aandacht te geven. Verzuim je dat, dan komt Bureau Jeugdzorg je een bezoekje brengen. Natuurlijk willen we vooral het beste voor onze kinderen. Maar wat ‘het beste’ is, daarover verschillen de meningen. Zo vond Toms moeder het belangrijk dat hij alleen rauw at; het was in haar optiek het beste voor haar kind.

Extreem

Je kind alleen rauw laten eten is best een extreem voorbeeld van het anders doen. En zo zijn er meer voorbeelden. Voor haar boek *Bevlogen & belast* interviewde Paulien Bom acht kinderen van bevlogen ouders. Ouders die een ideaal hadden, een manier van leven waarvoor ze bereid waren zichzelf en hun kroost optimaal in te zetten. Zo vertelt Candia Boeke, dochter van onderwijshervormer Kees Boeke, over haar kindertijd, waarin haar ouders bezit afzworen. De ouders van Dick Woudenberg hadden zich aangesloten bij de NSB, en die van Reinout van Asbeck waren antroposofen. Judith Juffermans groeide op in een duurzaam nest, en bij het gezin van Job Jansen draaide het om de macrobiotiek. Die idealen drukten een groot stempel op het dagelijks leven van de kinderen. Want als je ouders niets mogen bezitten, zit een mooie nieuwe jurk er voor jou niet in. Als ze ‘heulen met de vijand’ kun je er donder op zeggen dat je gepest wordt op school, en snoepen is geen optie in een macrobiotisch gezin. Fast forward naar jouw gezin. Zo extreem ben jij niet. Ja, je kind mag niet snoepen, maar iedereen weet toch dat snoepen slecht voor je is. Dus wat is het probleem?

Zelfvertrouwen geven

Sommige opvoedprincipes lijken niet zo wereldschokkend, maar kunnen toch vervelend zijn voor je kind. Sinterklaas afzweren omdat je het een commercieel circus vindt en je het stom vindt om je kinderen onwaarheden te vertellen, bijvoorbeeld. Geen verjaardag vieren omdat het van je kerk niet mag. Geen kleding kopen bij de hippe, goedkope ketens omdat je niet mee wilt werken aan de uitbuiting van mensen in derdewereldlanden. Wat zijn de gevolgen?

Je kind heeft misschien minder het gevoel erbij te horen. En dat gevoel is heel belangrijk voor kinderen (en volwassenen). Kinderen willen graag ‘gewoon’ zijn. Hoe slecht, saai of burgerlijk jij dat ook mag vinden. De meeste kinderen hebben vergelijkbare ervaringen. Ze halen hun zwemdiploma’s, vieren hun verjaardagen, spelen buiten, kijken tv en gaan naar het pretpark. Daar praten ze over met elkaar. Ze laten hun zwemdiploma zien tijdens het kringgesprek op school, spelen tv-programma’s na en vertellen dat ze in de Python durfden.

Is het erg als kinderen niet naar de Efteling gaan omdat hun ouders dat ordinair vinden, hun verjaardag niet vieren vanwege hun geloof of nog nooit een Whopper hebben gegeten, omdat hun ouders tegen vlees zijn (of Amerika, of fastfoodketens)? Doe je je kinderen tekort als ze nooit televisie mogen kijken?

Raken ze in een sociaal isolement als ze geen feestjes mogen vieren? Een klein beetje wel. Het is niet goed voor hun zelfvertrouwen als ze bij herhaling het gevoel hebben ‘anders’ te zijn. Het gemis aan gemeenschappelijke ervaringen kan later jammer zijn. Het is toch fijn als je met je vrienden nostalgisch terug kunt kijken op de rages van toen.

Een kind is loyaal

Wanneer je doordraaft in je idealen (en de ‘gewone’, ‘gemeenschappelijke’ wereld ontvlucht) zullen sommige mensen zich van je vervreemden. Er is weinig vervelender dan mensen die hun ideaal of godsdienst aan je opdringen. Iemand die je het recept voor een fantastische chocoladetaart wil geven raakt misschien geïrriteerd als je een monoloog over de gevaren van geraffineerde suiker begint. Of erger: iemand die net een familielid aan kanker heeft verloren staat niet open voor jouw alternatieve visie op de oorzaak van zijn of haar ziekte. Maar je eigen kind loopt nooit weg, die blijft je door dik en dun loyaal. ‘Rauwe’ Tom denkt er niet aan zijn dieet te veranderen, want hij wil zijn moeder gelukkig maken. Hij zegt dat hij zelf graag rauw wil eten, en misschien is dat ook zo. Maar het dwingende ideaal van zijn moeder laat hem weinig ruimte voor zijn eigen mening. Iedereen voedt zijn kinderen op met de normen en waarden die hij belangrijk vindt. Maar sommige ouders leggen de lat wel heel hoog. Helemaal niet snoepen vraagt een behoorlijke zelfdiscipline van een kind. Geen ruzie mogen maken (wereldvrede!) is voor niemand makkelijk – nog afgezien van het feit dat een kind er zoveel van leert.

Vind de balans

Ideaal en opvoeding lijken op gespannen voet met elkaar te staan, concludeert Paulien Bom in *Bevlogen & belast*. Bijzonder genoeg beoordelen de kinderen in haar boek hun jeugd als waardevol, en zouden ze die achteraf niet hebben willen inruilen voor een ‘normale’ kindertijd. Ze hebben verantwoordelijkheid geleerd, maatschappelijke betrokkenheid en een kritische levenshouding. Zaken die je in je hele verdere leven goed van pas komen. Maar daarvoor hebben ze dus ook wat moeten missen in hun jeugd en het lastig gehad. Hoe vind je nou een goede balans tussen wat het ideaal of je principes van je vragen en wat een kind nodig heeft?, vraagt Paulien Bom zich af. Goede vraag! Ze onderscheidt enkele thema’s en valkuilen; zaken waar ouders best beducht op mogen zijn. Hiernaast de do’s en dont’s voor ouders die het graag anders doen...

Luister naar je kind

Sta open voor de eigen mening van je kind, praat met hem en neem hem serieus. Ook als dat je niet goed uitkomt.

Je leeft in het hier en nu

Kinderen hebben niet zoveel boodschap aan het redden van de wereld. Zij willen gewoon een fijn thuis met lekker eten en gezelligheid. Een luisterend oor, samen iets leuks doen. En ze willen voor hun ouders net zo belangrijk zijn als hun idealen.

Gun je kind zijn eigen ervaringen

Om allerlei redenen heb je voor jezelf besloten hoe je je leven in wilt richten. Dat besluit kwam na een jarenlange ‘strijd’: je leven. Jouw motivatie om ‘het juiste’ te willen doen ontbreekt (nog) bij je kind. Geef je kind de ruimte om van zijn eigen ervaringen te leren, en, later, zijn eigen levenspad te kiezen.

Vermijd het kweken van een superioriteitsgevoel

Het ‘anders’ willen doen betekent per definitie het beter willen doen. Het zou jammer zijn als je kind daar een superioriteitsgevoel aan overhoudt. Jammer, omdat het remmend werkt in zijn toekomst. Ooit zal hij toch iets van een leraar moeten aannemen. Bovendien is ieder mens uniek en waardevol, ook het mens dat wel mocht snoepen.

Onderken de keerzijden van je opvoeding

Kinderen die opgroeien met afwijkende normen en waarden hebben het vaak moeilijk. Ze zijn anders dan de rest. Ze kunnen zich schamen en onzeker voelen over hun thuis, en erover gepest worden. Tegelijkertijd is dat natuurlijk geen vrijbrief om grenzeloos aan de wensen van kinderen tegemoet te komen. Maar wel een reden om jezelf af en toe even opzij te zetten!

Blijf lachen! Het juiste willen doen is een serieuze zaak. Maar het is wel zo fijn als er ook gelachen wordt in je gezin. Lachen is gezond - en gratis. :-)

So what als je je kinderen af en toe hun zin geeft?

Waarom zou je rigide vast blijven houden aan je principes? Soms is het slim om ze even los te laten, en win je er meer bij om die tv wel in je huis toe te staan, of eens per week een zakje chips te kopen, al zweer je nog zo bij een zoutloos dieet. Liever gereguleerd waar je bij bent dan ongeremd buitenshuis meedoen met het ‘gewone’ leven, toch? ◀